

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN ASETUS POIKKEUSLUVALLA SALLITTAVASTA SAUKON METSÄSTYKSESTÄ METSÄSTYSVUONNA 2015—2016

Pääasiallinen sisältö

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa esitetään suurimmat sallitut saalismäärät saukon rauhoituksesta poikkeamiseksi.

Asetus rajoittaa Suomen riistakeskuksen toimivaltaa, joten se ei voi poiketa näistä määristä. Suurin sallittu saalismäärä ei ole määrä, joka tulisi saavuttaa, vaan se asettaa Suomen riistakeskuksen lupaharkinnalle saukkojen määrää koskevan rajoituksen. Suomen riistakeskuksen tulee tapauskohtaisesti harkita ennen päätöksen tekemistä vielä erikseen, onko muuta tyydyttävää ratkaisua ja haittaako metsästys suotuisan suojelutason säilyttämistä. Harkintavaltaa rajaavat myös luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annetun neuvoston direktiivissä 92/43/ETY, jäljempänä luontodirektiivi, mainitut myöntämisperusteet ja niiden tulkintasisältö, mikä on muotoutunut Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen ratkaisujen sekä luontodirektiivin tiukkaa suojelua koskevan ohjeasiakirjan¹ kautta. Saukko kuuluu luontodirektiivin liitteen IV ns. tiukasti suojeltuihin lajeihin.

Asetuksella sallittaisiin ainoastaan poikkeusluvalla enintään 55 saukon metsästys koko maassa. Asetus ei poikkeaisi metsästysvuoden 2014–2015 asetuksesta. Maa- ja metsätalousministeriö pyrkii tämän asetuksen avulla vähentämään yksittäisten saukkojen kalan- ja ravunkasvatukselle aiheuttamia vahinkoja. Luonnonveissä ei ole tarpeen saukkoja metsästää poikkeusluvin.

1 Nykytila

Saukko on rauhoitettu metsästyslain 37 §:n nojalla koko maassa ympäri vuoden. Rauhoituksesta voidaan kuitenkin poiketa metsästyslain 41 §:n poikkeuslupasääntelyn nojalla.

Metsästyslain 41 §:n 5 momentin mukaan poikkeuslupien ja 41 a §:n 4 momentissa tarkoitettun kiintiön nojalla pyydetävän saaliin vuotuista määrää voidaan rajoittaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella, jossa voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, mitä riistaeläinlajeja tai poikkeusluvan myöntämisperustetta rajoitus koskee, suurimmasta sallitusta saalismäärästä, saalisyksilöiden sukupuolesta ja iästä sekä alueesta, jota rajoitus koskee. Maa- ja metsätalousministeriöllä on siten toimivalta rajoittaa poikkeuslupien nojalla pyydetävän saaliin määrää ja aluetta.

Suomen riistakeskukselle on annettu 1.3.2011 voimaan tulleilla metsästyslain muutoksilla toimivalta myöntää riistaeläinten pyynti- ja poikkeuslupia. Suomen riistakeskus on itsenäinen julkisoikeudellinen laitos, jossa em. kaltaiset julkiset hallintotehtävät tehdään rikosoikeudellisella virkavastuulla. Suomen riistakeskusta ohjaa ja valvoo maa- ja metsätalousministeriö. Poikkeuslupiin liittyvä Suomen riistakeskuksen harkintavalta on myös hyvin pitkälle sidottua harkintaa, jota rajaavat Euroopan unionin luonto- ja lintudirektiivit. Suomen riistakeskuksen luvat koskevat lisäksi yksittäistä eläintä tai eläimiä. Suomen riistakeskuksen harkintaa rajaa myös tämä maa- ja metsätalousministeriön asetuksella määräämä suurin sallittu saalismäärä ja aluetta koskeva rajoitus. Suomen riistakeskus ei voi poiketa näistä määristä tai myöntää poikkeuslupia asetuksessa mainitun alueen ulkopuolelle.

Myöntämisperusteet on säädetty Euroopan unionin neuvoston direktiiveissä ja niillä on siten olemassa tietty tulkintasisältö, mikä on muotoutunut Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen ratkaisujen sekä luontodirektiivin

¹ http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/guidance/index_en.htm

tiukkaa suojelua koskevan ohjeasiakirjan kautta. Erityisenä edellytyksenä on kaikissa tapauksissa se, ettei muuta tyydyttävää ratkaisua ole.

Saukko kuuluu luontodirektiivin liitteen IV ns. tiukasti suojeltuihin lajeihin. Luontodirektiivin 2 artikla edellyttää, että jäsenvaltioiden on toteutettava tarpeelliset toimenpiteet näiden lajien tiukan suojelujärjestelmän käyttöönottamiseksi ja kiellettävä mm. kaikki näiden lajien yksilöitä koskeva tahallinen pyydystäminen ja tappaminen. EU:n jäsenenä Suomi on velvollinen saattamaan yhteisöoikeuden säännökset voimaan ja noudattamaan niissä asetettuja tavoitteita suotuisan suojelun tason säilyttämiseksi. Suomi on rauhoittanut metsästyslain 37 §:llä saukon ympäri vuoden. Luontodirektiivin 2006-2012 raportoinnissa saukon suojelutason on arvioitu olevan suotuisa.

Luontodirektiivi sallii poikkeamisen tiukasta suojelujärjestelmästä. Direktiivin 16 artiklassa säädetään tarkemmin niistä yksityiskohdista, joita suojelusta poikkeamisessa on sovellettava. Suojelusta poikkeaminen on mahdollista, mikäli toimenpiteelle ei ole muuta tyydyttävää ratkaisua eikä poikkeaminen heikennä lajin suojelutasoa. Tämän lisäksi poikkeamisen on täytettävä yksi erityisistä poikkeamisperusteista: esim. erityisen merkittävien vahinkojen estäminen tai ns. kannanhoidolliset perusteet. Luontodirektiivissä ei ole erityisiä vuodenaikaan sidottuja rajoitteita poikkeamiselle, joten poikkeaminen näiden lajien suojelusta on siten mahdollista myös keväällä. Luontodirektiivi kuitenkin edellyttää kansallisen viranomaisen tapauskohtaista harkintaa.

Suomi on pannut täytäntöön luontodirektiivin 16 artiklan poikkeussäätelyn metsästyslailla. 1.3.2011 lähtien sääntely on metsästyslain 41 sekä 41a §:ssä. Aiemmin vastaava sääntely oli metsästysasetuksessa. Poikkeuslupa saukon metsästämisestä voidaan myöntää erityisenä vahinkoperusteisena poikkeuslupana. Poikkeamisella pyritään esimerkiksi estämään erityisen merkittäviä vahinkoja kalan- tai ravunkasvatukselle. Luonnonvesissä ei ole tarpeen saukkoja metsästä poikkeusluvoin. Poikkeaminen ei saa kuitenkaan heikentää lajin suotuisaa suojelutasoa tai sen saavuttamista ja poikkeaminen on mahdollista vain, jos muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole ratkaista saukon aiheuttamaa ongelmaa.

Valtioneuvoston asetuksessa metsästyslaissa säädetyistä poikkeuksista (452/2013) on säädetty poikkeuslupien hakemisesta, poikkeamisen edellytysten arvioinnista, kannanhoidollisen metsästyksen ajoista, lupamääräyksistä, saaliin ilmoittamisvelvollisuudesta.

2 Luonnonvarakeskuksen lausunto saukkokannan tilasta (16.6.2015 Dnro 1245/00 04 05/2015) liitteenä

3 Suurimmat sallitut saalismäärät 2015–2016

3.1 Suurimmat sallitut saalismäärät

Asetuksessa esitetään suurimmaksi sallituksi saalismääräksi 55 saukkoyksilöä. Määrä on ollut sama useamman vuoden ja saalismäärien perusteella se on riittänyt ongelmatilanteiden hoitamiseen. Vahinkoperusteisten poikkeuslupien nojalla on saaliiksi saatu 9 saukkoa, joista suurin osa (8) Keski-Suomen alueelta. Muuten kuolleena löydettyjä saukkoja on 38, joista auton alle jääneitä 24. Muihin syihin kuolleita on (mm. hukkumiset katiskoihin) 10 kpl ja sairaus/nääntyminen 4 kpl. Tarvetta ei ole siten nostaa kiintiötä. Kiintiön laskeminen on myös tarpeetonta, kun otetaan huomioon, että suurin sallittu saalismäärä ei ole määrä, joka tulisi saavuttaa.

3.2 Erityistä

Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että Suomen riistakeskuksen tulee harkita ennen lupapäätöksen tekemistä vielä erikseen ennen poikkeuslupan myöntämistä, onko alueittain muuta tyydyttävää ratkaisua ja hait-

taako metsästys suotuisan suojelutason säilyttämistä. Suomen riistakeskuksen tulee myös poikkeuslupa-asetuksen mukaisesti selvittää metsästyslain 41 a §:n 1-3 kohdan tapauksissa poikkeusluvan kohteena olevan riistaeläimen kanta alueella, yksilön käyttäytyminen haetulla alueella, tarvittaessa viranomaisten, julkisia hallintotehtäviä hoitavien organisaatioiden ja tutkimuslaitosten tiedot, jotka liittyvät poikkeusluvan hakuperusteeseen sekä toimenpiteet, jotka poikkeusluvan sijasta voitaisiin toteuttaa. Tämä Suomen riistakeskuksen täytyy todentaa erikseen jokaisen lupahakemuksen kohdalla sekä lisäksi dokumentoida tarkasti poikkeuslupapäätökseen kaikki luontodirektiivin 16 artiklan 3 kohdassa mainitut yksityiskohtaiset muotovaatimukset, jotka on todettu jotta luontodirektiivin jäsenvaltioille asettamat velvoitteet raportoinnista voidaan täyttää.

4 Esityksen vaikutukset

Koko maan saukkokanta on kuluneiden 25 vuoden aikana suunnilleen kaksinkertaistunut. Runsastuminen on ollut erityisen voimakasta Uudellamaalla, Varsinais-Suomessa ja Etelä-Hämeessä. Kannan kasvu on ollut suurta myös Lapissa ja molempien Pohjanmaiden yhdistetyllä alueella. Esitettävä 55 saukon suurin sallittu saalismäärä on sama kuin aiempina vuosina on asetettu. Tämän suuruinen suurin sallittu saalismäärä ei siis vaikuta heikentävästi saukkokantaan.

Maa- ja metsätalousministeriö ei katso tarpeelliseksi nostaa suurinta sallittua saalismäärää aiemmasta, sillä saukkokannan hoidon tavoitteena on edelleenkin kannan vahvistuminen ja levittäytyminen uusille alueille.

Esityksellä ei siis ole vaikutusta nykytilaan.

5 Asian valmistelu

Maa- ja metsätalousministeriössä on valmisteltu virkatyönä ehdotus maa- ja metsätalousministeriön asetukseksi poikkeusluvalla sallittavasta saukon metsästyksestä metsästysvuonna 2015—2016. Esitysluonnoksesta pyydettiin lausuntoja seuraavilta tahoilta: ympäristöministeriö, Suomen riistakeskus, Metsähallitus, Luonnonvarakeskus (LUKE), Suomen ympäristökeskus (SYKE), Suomen Luonnonsuojeluliitto (SLL), Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto (MTK), Svenska lantbruksproducenternas centralförbund (SLC), WWF Suomi, Suomen Metsästäjäliitto ry, Natur och Miljö r.f., Luonto-Liitto, Suomen Ammattikalastajaliitto (SAKL), Kalatalouden Keskusliitto ja Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö.

Suomen riistakeskuksella ja Metsähallituksella ei ollut huomauttamista. Ympäristöministeriö, LUKE, SYKE, Suomen metsästäjäliitto sekä MTK pitivät asetusta ja suurinta sallittua määrää perusteltuna eikä näin muodoin ollut huomautettavaa. Ainoastaan luontojärjestöt SLL, WWF ja Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola ry esittivät suurimman sallitun saalismäärän pienentämistä.

Lausuntojen perusteella asetukseen ja muistioon ei tehty muutoksia.

6 Voimaantulo

Maa- ja metsätalousministeriön asetus ehdotetaan tulevaksi voimaan 5.8.2015